

Όταν κάποιοι φίλοι μας στη Θεσσαλονίκη άκουσαν, ότι θα κάναμε 250 χιλιοόμετρα- και άλλα τόσα στην επιστροφή-για να δούμε έναν καταρράκτη, κούνησαν το κεφάλι τους. Μήπως ήταν υπερβολικά 500 χιλιοόμετρα για έναν καταρράκτη; Με τα δεδομένα, που συνήθως ισχύουν στην καθημερινή μας ζωή, δεν είχαν άδικο. Γιατί όμως πάντα πρέπει να είμαστε δέσμοιοι της καθημερινότητας; Εδώ και εφτά τουλάχιστον χρόνια είχα ακούσει για τον Λειβαδίτη, είχαμε δει κάποιες φωτογραφίες του. Η συνήθης αναβλητικότητα και, δευτερευόντως, η απόσταση μας εμπόδιζαν τόσα χρόνια να τον γνωρίσουμε.

Στις αρχές της φετινής χρονιάς πέρασε από τα γραφεία μας ένας συμπατριώτης μου Καβαλιώτης, ο Αχιλλέας Σαββόπουλος. Φυσιολάτρης και ιδεολόγος ταξιδευτής ο ίδιος, ανέφερε κάποια στιγμή ανάμεσα στις ταξιδιωτικές του διηγήσεις, τον καταρράκτη του Λειβαδίτη.

-Τον έχεις επισκεφθεί φυσικά, έσπευσε να συμπληρώσει.

Φάνηκε να το θεωρεί τόσο αυτονόητο, που αισθάνθηκα ξαφνικά σαν άνθρωπος, που δεν είχε βγει από την πόρτα του σπιτιού του. Ο Αχιλλέας έδρασε ως καταλύτης, η απόφαση πάρθηκε σε δευτερόλεπτα. Οσο για την απόσταση αυτή είχε ήδη μηδενισθεί, ο Λειβαδίτης ήταν πια πολύ κοντά μας.

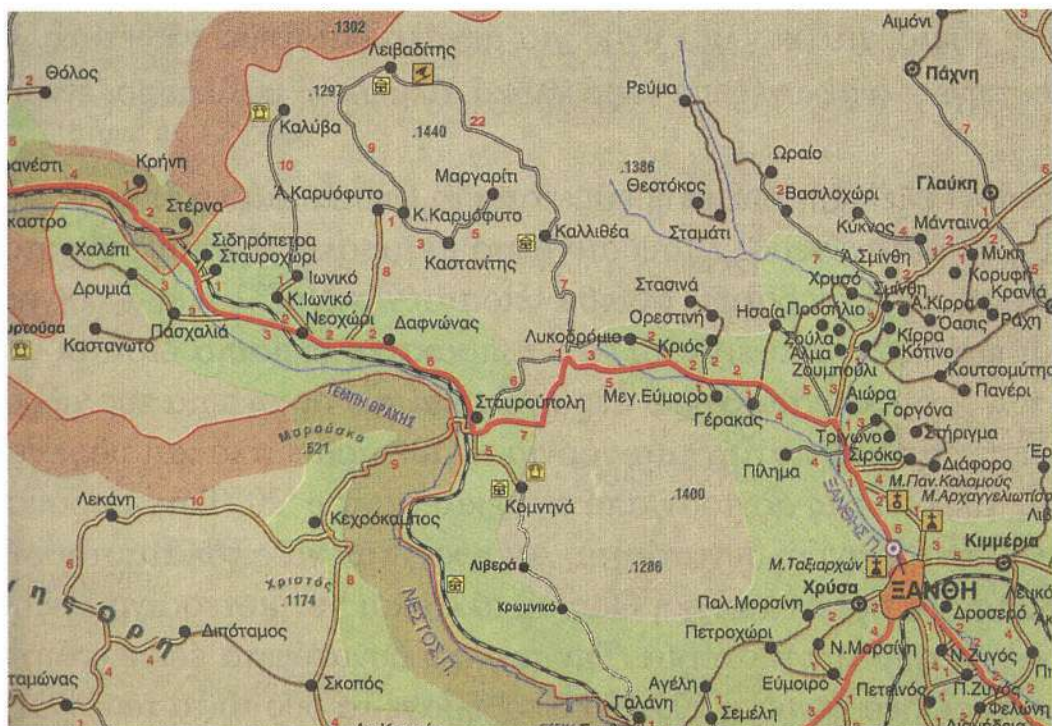
A lush green forest with a waterfall cascading into a pool of water. The waterfall is the central focus, with water splashing and creating white foam as it falls over rocks. The surrounding forest is dense with various shades of green foliage, and the overall atmosphere is serene and natural.

ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ

ο υδάτινος γίγαντας της Ροδόπης

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΛΕΙΒΑΔΙΤΗ

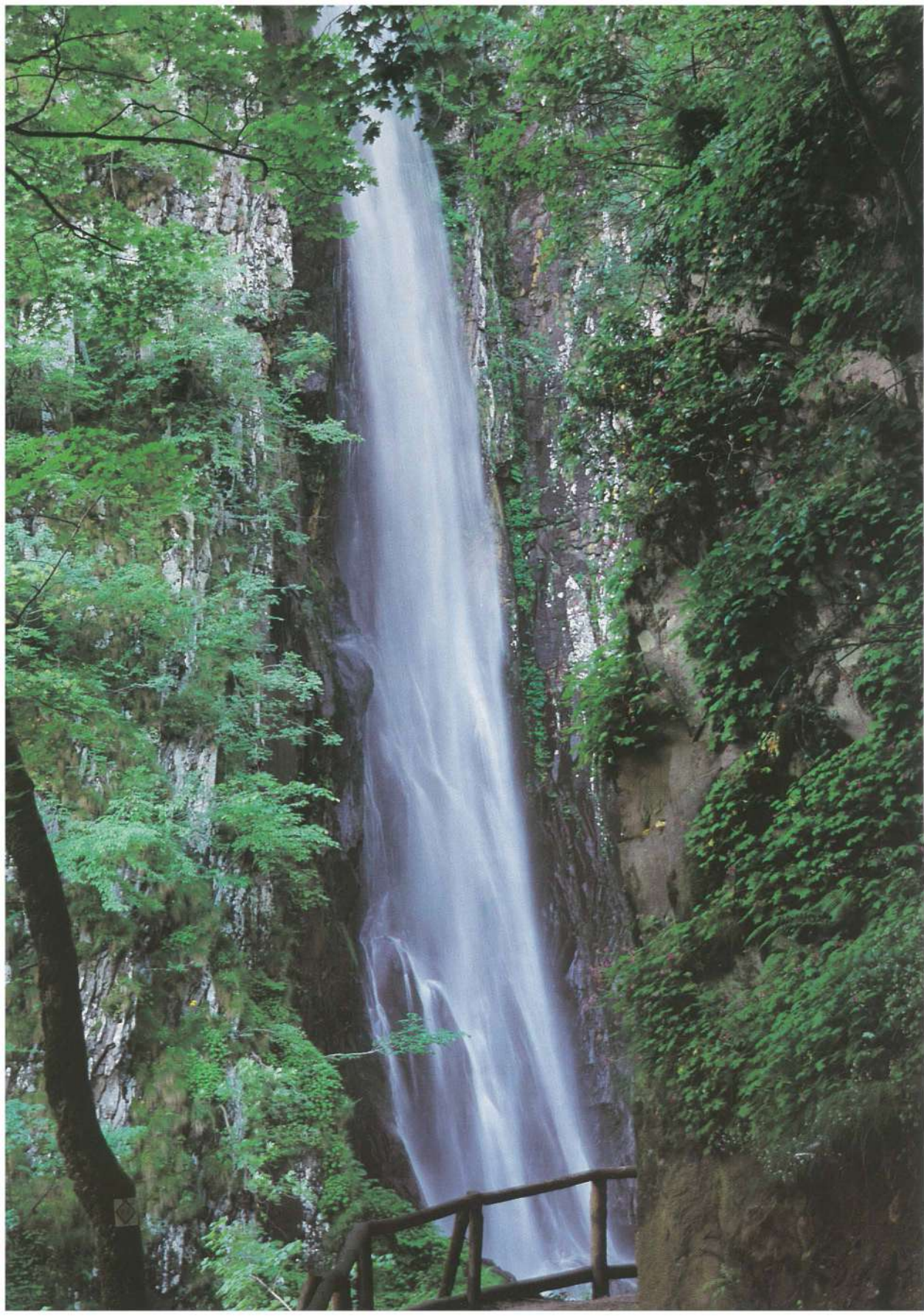
Κάθε επιστροφή στη γενέτειρα συνοδεύεται πάντα από συναισθηματική φόρτιση. Πολλά έχουν αλλάξει στην Καβάλα—όπως και παντού άλλωστε—από την εποχή των πρώτων παιδικών μου χρόνων. Πρίν προλάβει να με πιάσει η νοσταλγία και το παράπονο, περνάω κάτω από τις θρυλικές "Καμάρες" και παίρνω με το δρόμο για την Ξάνθη. 25 ακριβώς χιλιόμετρα από το κέντρο της Καβάλας υπάρχει μια διασταύρωση καθοριστική για την μετέπειτα διαδρομή μας. Δεξιά μάς οδηγεί στην Χρυσούπολη και στον κάμπο της, ενώ αριστερά ανηφορίζει για την Μονή Νικητών και τον Κεχροκάμπο. Αυτή είναι η κατεύθυνσή μας.

Πέντε χιλιόμετρα πιο πάνω τελειώνει ο ανήφορος. Σταματάμε λίγο στον αυχένα και ρίχνουμε μια τελευταία ματιά στον απέραντο κάμπο της Χρυσούπολης. Πολύ κοντά στις επίπεδες εκτάσεις της Κεραμοτής, προβάλλει μεσ' από τη θάλασσα το χαριτωμένο περίγραμμα της Θασοπούλας. Πιο πίσω η Θάσος μοιάζει, σε σύγκριση με την Θασοπούλα, υπερβολικά ογκώδης και επιβλητική. Καθώς παρακάμπτουμε τον αυχένα, είναι σαν να περνάμε μια σαφή διαχωριστική γραμμή. Ένας απέραντος ορεινός ορίζοντας ανοίγε-

ται μπροστά μας, με αναρίθμητους λόφους και βουνοκορφές διαφορετικών υψομέτρων. Την αλλαγή αυτή προσδιορίζει γλαφυρά και η πινακίδα του νεοσύστατου "Δήμου Ορεινού", με έκταση 318000 στρέμματα. Αφθονα πουρνάρια και κέδρα καλύπτουν το κόκκινο χώμα των ασβεστολιθικών εδαφών. Σ' αυτήν ακριβώς τη γεωλογική σύσταση του εδάφους, τόσο γνωστή στην ευρύτερη περιοχή, οφείλεται η ύπαρξη ανεξάντλητων όγκων λευκού μαρμάρου. Σε πολλές πλαγιές λόφων και βουνών, ακόμη και σε σημαντικά υψόμετρα, τα λατομεία μαρμάρου διακόπτουν βίαια την πράσινη συνοχή, μοιάζουν με ανοιχτές πληγές, που όλο μεγαλώνουν.

Η διαδρομή συνεχίζεται μεσ' από χαράδρες

Με ύψος 45 μέτρα περίπου, ο καταρράκτης του Λειβαδίτη είναι ένα εκπληκτικό δημιούργημα της φύσης. Σχηματίζεται μέσα από την ροή του Στενορέματος, σε υψόμετρο 850 μ. στα δάση της Κεντρικής Ροδόπης. Στη συνέχεια το Στενόρεμα συμβάλλει στο μεγαλύτερο του Αρκουδόρεμα, που με τη σειρά του συμβάλλει στον Νέστο, λίγο πιο πάνω από το Παρνεόστι.

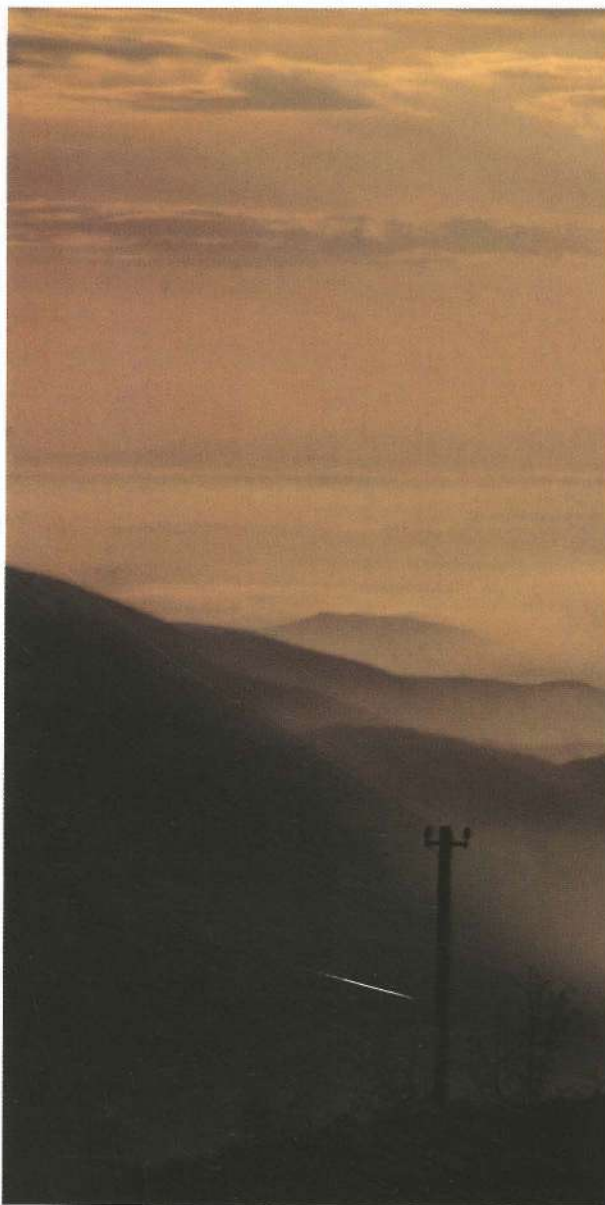

Ενας καινούργιος ασφαλτοστρωμένος δρόμος με συναρπαστικές κλειστές στροφές, ανηφορίζει από την κοιλάδα του Νέστου προς το χωριό Λειβαδίτης. Χαμηλότερα διακρίνεται το χωριό Καρούφυτο. ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

Με καθαρή ατμόσφαιρα ή με ομίχλες η κοιλάδα του Νέστου δημιουργεί πάντα εικόνες σπάνιας ομορφιάς

με αδιαπέραστη μακία βλάστηση. Εδώ δεν πιάνουν ούτε κινητά ούτε ραδιόφωνα. Στροφές αλλεπάλληλες, τοπίο ερημικό, σπανίζουν τα αυτοκίνητα, είναι μεγάλη χαρά να οδηγεί κανείς. Πού και πού κάποιο φορτηγό, βαρυφορτωμένο με μάρμαρα ή ξύλα, μας διασταυρώνει. Προβάλλει ο Κεχρόκαμπος, όμορφο κεφαλοχώρι μέσα στο πράσινο, σε υψόμετρο 360 μέτρων. Μεγάλα πλατάνια και βρύση στην πλατεία, καφενεία και ψησταριές. Παντού καρυδιές, ακόμα και έλατα φυτεμένα στις αυλές. Μια πινακίδα στην πλατεία μάς δείχνει δεξιά την κατεύθυνση για Ξάνθη. Την ακολουθούμε και σε λίγο προβάλλει απέναντί μας η οροσειρά της Ροδόπης. Κατηφορίζει ο δρόμος και για πρώτη φορά αποκαλύπτεται χαμηλά η κοιλάδα του Νέστου. Σε λίγα λεπτά, 33 χιλιόμετρα ακριβώς από τη στιγμή που εγκαταλείψαμε την Εθνική οδό Καβάλας-Ξάνθης, διασχίζουμε τη γέφυρα του Νέστου. Έτσι απλά, χωρίς σχεδόν να το συνειδητοποιήσουμε, περνάμε από την Ανατολική Μακεδονία στη Θράκη. Είν' ένα ηλιόλουστο πρωινό, τα νερά του Νέστου κυλούν αστραφτερά και πεντακάθαρα. Μια όμορφη μικρή πόλη προβάλλει απέναντί μας, η Σταυρούπολη. Χτισμένη αμφιθεατρικά μέσα στο πράσινο, με γραφικότητα παλιά αλλά και νέα

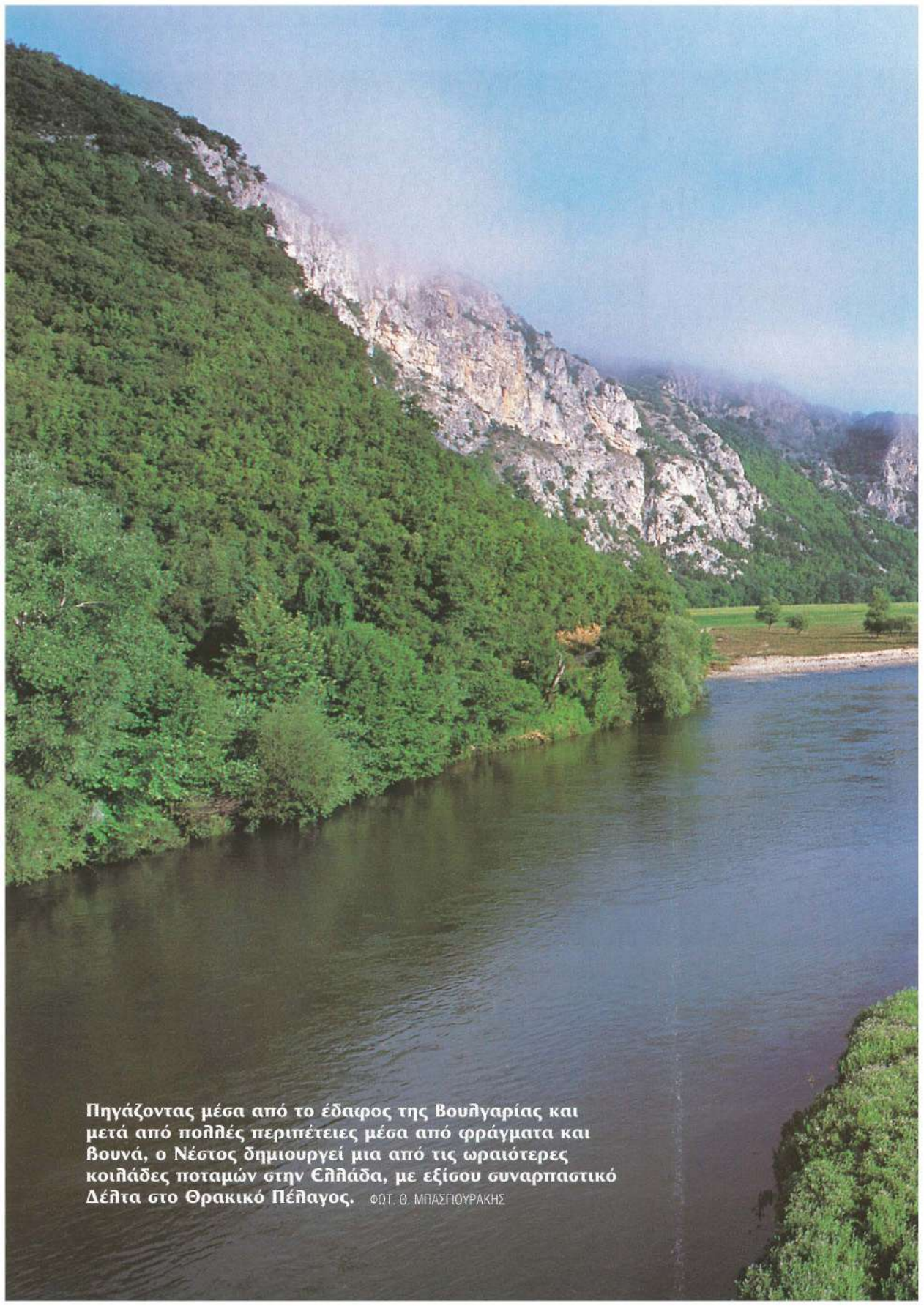

σπίτια, η Σταυρούπολη είναι η μητρόπολη της περιοχής, αυτή, που εκ μέρους της Θράκης, πρώτη καλωσορίζει τον επισκέπτη. Αναβάλλουμε προς το παρόν την επιθυμία μας να περιπλανηθούμε στα καλντερίμια της και παίρνουμε κατεύθυνση αριστερά για Δράμα. Κατάφυτη η διαδρομή από κάθε είδους βλάστηση, αποτελεί στην ουσία τμήμα της μαγευτικής κοιλάδας του Νέστου. Πολύ γρήγορα φτάνουμε στην καθοριστική διασταύρωση, που θα μας οδηγήσει στον προορισμό μας. 6 χιλιόμετρα πιο πάνω συναντάμε

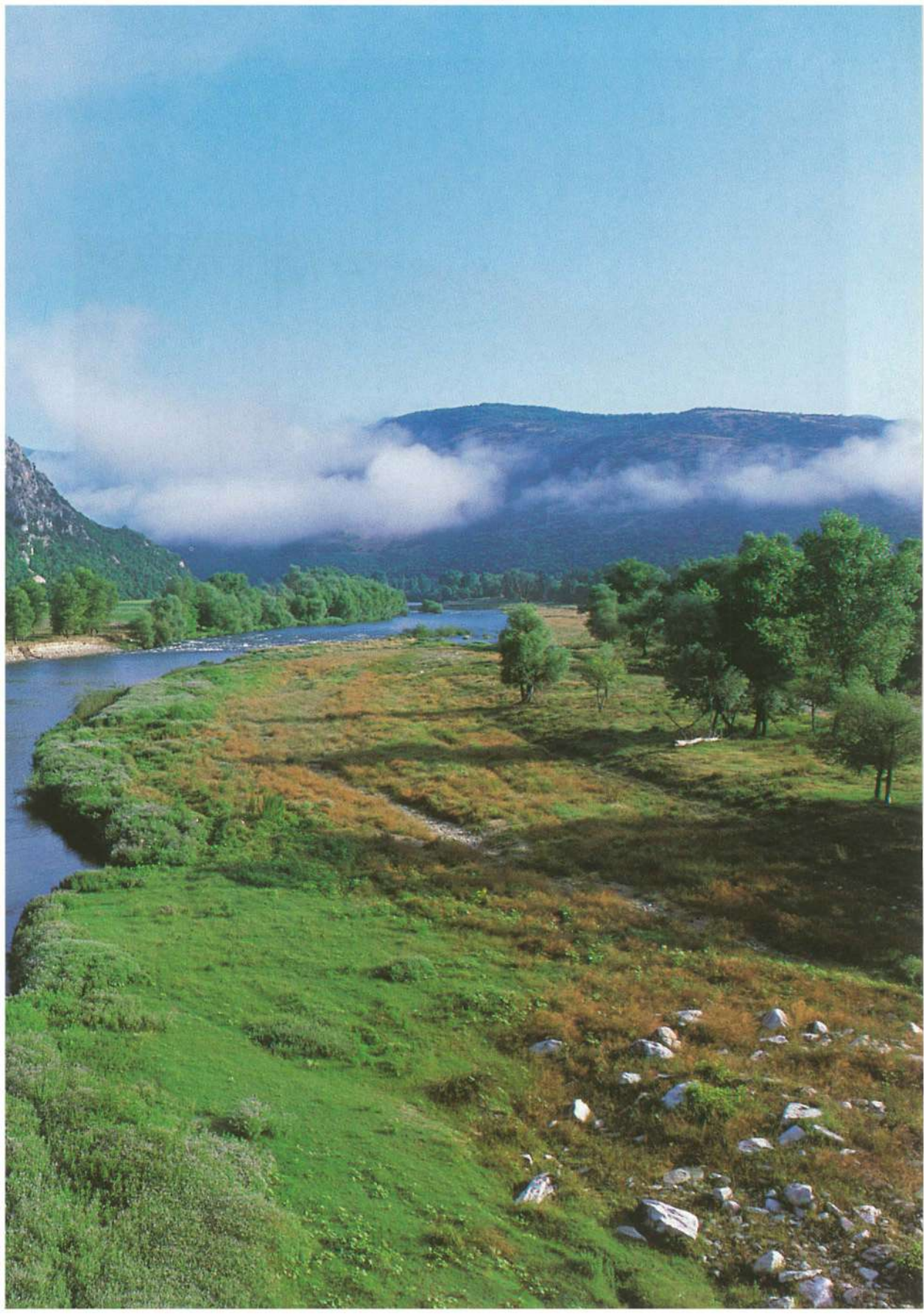

το Καρυόφυτο, που οφείλει το όνομά του στις άφθονες καρυδιές. Στην πλατεία με τις απαραίτητες ψησταριές τρέχουν άφθονα κρύα νερά, χειμώνα-καλοκαίρι. Ένας ολοκαίνουργιος ασφαλτοστρωμένος δρόμος αποτελεί την ευχάριστη έκπληξη μετά το Καρυόφυτο. Μεγάλες κλίσεις, συνεχόμενες κλειστές στροφές, η κοιλάδα του Νέστου απομακρύνεται, κερδίζουμε συνέχεια υψόμετρο. Η "χνοώδης δρυς" κάνει την εμφάνισή της, μαζί με αγριοφουντουκιές, κέδρα αλλά και βοσκοτόπια. Το τοπίο εναλλάσσεται συνεχώς, όπως και η βλά-

στηση. Μαζί με τα πεύκα εμφανίζονται και οι πρώτες σημύδες, αραιές και νεαρές αρχικά, μεγαλώνουν και πυκνώνουν στη συνέχεια. Έχουμε πια ξεπεράσει τα 1000 μέτρα, στα πεύκα και στις σημύδες προστίθενται και οι οξυές. Η ανάβαση φτάνει στο τέλος της, στην κορυφή του αυχένα αποκαλύπτεται ο βόρειος ορίζοντας, με τα απέραντα δάση και τις βουνοκορφές της Κεντρικής Ροδόπης. Και ακριβώς από κάτω μας, εμφανίζεται ξαφνικά ένα κυκλικό οροπέδιο με αραιά σπίτια μέσα στις οξυές. Είναι το χωριό **Λειβαδίτης**.

Πηγάζοντας μέσα από το έδαφος της Βουλγαρίας και μετά από πολλές περιπέτειες μέσα από φράγματα και βουνά, ο Νέστος δημιουργεί μια από τις ωραιότερες κοιλάδες ποταμών στην Ελλάδα, με εξίσου συναρπαστικό Δέλτα στο Θρακικό Πέλαγος. ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

ΦΩΤ. Α. ΚΑΛΑΙΤΖΗ

Σε απόσταση 23 μόλις χιλιομέτρων από την Σταυρούπολη Ξάνθης, προβάλλει το χωριό Λειβαδίτης, μέσα σ' ένα φυσικό οροπέδιο σε υψόμετρο 1200 μέτρων. Με θαυμάσιο φαγητό στις δυο ταβερνούλες του, ο Λειβαδίτης είναι μια εξαιρετική επιλογή για ημερήσια εκδρομή ή διανυκτέρευση και αποτελεί το καλύτερο ορμητήριο για τον εκπληκτικό καταρράκτη του Λειβαδίτη ή για μαγευτικές διαδρομές στην Κεντρική Ροδόπη.

ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ. ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ

Με διάμετρο ενός περίπου χιλιομέτρου, το οροπέδιο του Λειβαδίτη είναι μια κυκλική φυσική κοιλότητα σε υψόμετρο 1200 μέτρων. Περιβάλλεται από λόφους, που στα ανατολικά και στα νότια είναι καλυμμένοι με δάση οξυάς. Στα δυτικά, όπου είναι ο αυχένας με την οδική πρόσβαση για το χωριό, το έδαφος είναι πετρώδες με λίγη βλάστηση. Ο μοναδικός ανοιχτός οριζοντας του οροπεδίου είναι στα βόρεια και εκεί στο βάθος αχνοφαίνονται οι βουνοκορφές της Ροδόπης. Αραιοχτισμένα τα σπίτια του χωριού μέσα στο πράσινο, χωρίς κανένα ρυμοτομικό σχέδιο, δεν ξεπερνάνε τα σαράντα. Τα περισσότερα είναι ακατοίμητα, διασκορπισμένα σε διάφορα σημεία του οροπεδίου.

Παλιά το χωριό κατοικείτο από Τούρκους και η ονομασία του ήταν "Χαμιντιέ". Με την Μι-

κρασιατική καταστροφή του 1922 κατέφυγαν εδώ πρόσφυγες από τα μέρη της Καππαδοκίας. Ήρθε όμως ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και το χωριό, που είχε αρχίσει να αναπτύσσεται, κήλη από τους Βουλγάρους και ερημώθηκε. Πέρασαν τα χρόνια μέσα στη λήθη και τη σιωπή, πολλά χωριά από εκείνη την εποχή δεν ξαναφάνηκαν ποτέ. Το 1961 όμως κάποιοι πρώτοι άνθρωποι άρχισαν να επιστρέφουν στο έρημο οροπέδιο. Μαζί μ' αυτούς ξαναγύρισε η ζωή, το χωριό μετονομάστηκε "Λειβαδίτης", έφτασε να αριθμεί 65 οικογένειες και 70 παιδιά στο σχολείο.

Τότε όμως ένας άλλος εχθρός, εσωτερικός αυτή τη φορά, χτύπησε το ζωντανό και όμορφο αυτό χωριό, όπως και τόσες περιοχές της Ελλάδας. Η μετανάστευση! Σκορπίστηκε ο κόσμος, λιγόστεψαν τα παιδιά, το σχολείο έκλεισε οριστικά τις πόρτες του και δεν τις έχει ξανανοιξει από τότε. Απέμειναν δεκαπέντε μόνιμοι κάτοικοι, έξι οικογένειες όλες

Στο παλιό μπακαλικάκι του κυρ-Αντώνη, βρίσκει κανείς όλα τα μικροπράγματα, που είναι απαραίτητα για τις λιτές ανάγκες ενός μικρού χωριού. Κυρίως όμως βρίσκει την ανθρώπινη επαφή και αυθεντικότητα μιας άλλης εποχής, θύματα της χλιδής των σύγχρονων super markets. Ακόμα κι αν δε σας χρειάζεται τίποτε, αξίζει να φωνίσετε κάτι, έστω και μικρό, απ' το μπακαλικάκι στο Λειβαδίτη.

κι όλες, χωρίς σχολείο, χωρίς συγκοινωνία, ο παπάς έρχεται από το Νεοχώρι μια φορά το μήνα να λειτουργήσει.

Καθώς πίνουμε τον καφέ μας στο ένα απ' τα δύο ταβερνάκια του χωριού, τον "Καππαδόκια", παρατηρώ γύρω μου το χώρο. Απόλυτη γαλήνη, αμόλυνη ατμόσφαιρα, βλάστηση εξαιρετική. Θα μπορούσε σ' αυτό το υψόμετρο να εξελιχθεί ο Λειβαδίτης σ' ένα εκπληκτικό παραθεριστικό θέρετρο δώδεκα μήνες το χρόνο.

Οι σκέψεις διακόπτονται από τον Αχιλλέα, που ως οδηγός και οικοδεσπότης μας, μας υπενθυμίζει, ότι βασικός μας προσορισμός παραμένει ο καταρράκτης του Λειβαδίτη. Στο χωριό υπάρχουν ενημερωτικές πινακίδες, που δείχνουν την κατεύθυνση αλλά και τον χρόνο πορείας (δύο ώρες), για όσους θέλουν να πάρουν το μονοπάτι. Οσοι προτιμούν να χρησιμοποιήσουν αυτοκίνητο, πρέπει να καλύψουν μια απόσταση έξι περίπου χιλιομέτρων από το χωριό, μέχρι το σημείο εκκίνησης για τον καταρράκτη. Είναι ένας δασικός δρόμος, που για μεγάλο χρονικό διάστημα, κυρίως κατά την θερινή περίοδο, είναι βατός και από συμβατικά αυτοκίνητα. Το φθινόπωρο με τις βροχές και πολύ περισσότερο τον χειμώνα με τα χιόνια, η πρόσβαση είναι δύσκολη, απαιτούνται οχήματα με ειδικές προδιαγραφές. Απέραντα δάση οξυάς και πεύκων κρύβουν στα περισσότερα σημεία της διαδρομής τον ήλιο και τον ορίζοντα. Αφθονα νερά τρέχουν από παντού, μας προϊδεάζουν για τον υδάτινο γίγαντα που θα συναντήσουμε. Είναι η Ροδόπη σ' όλη της την ομορφιά και μεγαλοπρέπεια.

Καθώς κατηφορίζει ο δρόμος, δημιουργεί στ' αριστερά του ένα μικρό πλάτωμα. Στο σημείο αυτό η Δασική Υπηρεσία Επάντης έχει εγκαταστήσει ένα θαυμάσιο κιάσκι ξεκούρασης,

μια πέτρινη βρύση με πεντακάθαρο κρύο νερό και επιπλέον κατατοπιστικές πινακίδες που δείχνουν το μονοπάτι και την απόσταση των δύο χιλιομέτρων, που πρέπει να διανύσει κανείς για να φθάσει ως τον καταρράκτη.

Χαρούμενοι που επιτέλους θα χρησιμοποιήσουμε λίγο τα πόδια μας, κατεβαίνουμε από το αυτοκίνητο και ξεκινάμε για τον καταρράκτη. Είναι μια ηλιόλουστη καλοκαιρινή μέρα, που με τα πρώτα βήματα στο μονοπάτι...σκοτεινιάζει. Ο ήλιος εξαφανίζεται, η θερμοκρασία πέφτει κατακόρυφα, ένα ρίγος μας διαπερνά. Υπεύθυνες γι' αυτή τη δραματική μεταβολή των κλιματολογικών συνθηκών είναι οι τεράστιες οξυές, που κυριαρχούν σ' όλο το χώρο. Είναι τόσο πυκνά τα κλαδιά και τα φυλλώματά τους πάνω απ' τα κεφάλια μας, που ο ήλιος είν' αδύνατο να εισχωρήσει. Σ' αυτές τις συνθήκες... σκότους η φωτογραφική μας μηχανή είναι άχρηστη, δεν έχουμε καμία τύχη να απαθανατίσουμε τους πελώριους κορμούς και το θαυμάσιο μονοπάτι, που κατεβαίνει στροφογυριστά ανάμεσά τους. Η Δασική Υπηρεσία Επάντης έχει κάνει κι εδώ καταπληκτική δουλειά. Για την συνεχή πληροφόρηση του πεζοπόρου έχει τοποθετήσει σε τακτά διαστήματα μικρές πινακίδες, που δείχνουν την απόσταση που υπολείπεται. Αλλά και η χάραξη του μονοπατιού είναι υποδειγματική, από τις καλύτερες που έχουμε ποτέ συναντήσει. Επειδή η κλίση του εδάφους είναι πολύ απότομη και θα μπορούσαν να δημιουργηθούν κίνδυνοι από γλιστρήματα και πτώσεις, το Δασορχείο έχει δημιουργήσει μια ελικοειδή χάραξη, ασφαλή αλλά και ξεκούραστη. Σε αρκετά σημεία εξάλλου έχει εγκαταστήσει ξύλινα παγκάκια, που μπορούν να αποτελέσουν σημεία ξεκούρασης, ιδιαίτερα για όσους ανεβαίνουν.

Τα πόδια μας αισθάνονται ασυγκράτητη επι-

Δεν υπάρχει ίσως άλλος καταρράκτης στην Ελλάδα, που να συγκεντρώνει τον όγκο ροής του Λειβαδίτη, όλες τις εποχές του χρόνου.

θυμία να τρέξουν στον κατήφορο, που και που όμως είναι απαραίτητο να επιβραδύνουμε, το εκπληκτικό αυτό δάσος είναι ένα πραγματικό μνημείο της φύσης, που αξίζει κάθε προσοχή και παρατήρηση. Δεν είναι λίγες οι φορές, που ανιχνεύοντας το έδαφος με προσοχή ανακαλύπτουμε μισοκρυμμένα μανιτάρια, πράγμα όχι και τόσο εκπληκτικό, αν λάβει κανείς υπόψη του την μόνιμη υγρασία και σκιά, που συνυπάρχουν ακόμη και στην καρδιά του καλοκαιριού.

Κάπου στα μισά της διαδρομής αναστέλλεται προσωρινά ο συνεχής κατήφορος, ο οριζώντας ξανοίγει και γύρω μας αποκαλύπτεται ένα μεγαλειώδες τοπίο με άγρια ομορφιά. Δάση αδιαπέραστα και παρθένα, κατακόρυφα συγκροτήματα βράχων, ήχος νερού που πέφτει με ορμή.

Το μονοπάτι διασχίζει έναν μικρό αυχένα και περνάει μπροστά από ένα καλοφτιαγμένο καλυβάκι, άριστο σημείο θέας, ξεκούρασης αλλά και προφύλαξης από πιθανή βροχή. Για άλλη μια φορά απονέμουμε τα εύσημα στο Δασορχείο Ξάνθης και για μερικά λεπτά απολαμβάνουμε το θέαμα γύρω μας. Το μονοπάτι φτάνει στο τέλος του, οι κλίσεις γίνονται ηπιότερες, ο ήχος του νερού δυναμώνει, είναι φανερό πως πλησιάζουμε. Μεσ' από τα πυκνά δέντρα διακρίνουμε ένα καλυβάκι, πιο πίσω ξεχωρίζει ένα ρέμα. Είναι φαρδύ και θορυβώδες, το νερό κυλάει με ορμή ανάμεσα στις πέτρες και συνεχίζει λίγο πιο κάτω ησυχασμένο. Ένα στέρεο γεφυράκι με κορμούς

δέντρων συνδέει τις δυο όχθες του. Ολ' αυτά τα στοιχεία συνθέτουν μια γραφικότερη εικόνα, γεμάτη ζωή και κίνηση, που είναι όμως κρυμμένος ο καταρράκτης;

-Την απορία σας θα την λύσει εκείνο το αηφορικό μονοπάτι, μετά το γεφυράκι, λέει ο Αχιλλέας.

Δεν είναι παραπάνω από διακόσια μέτρα. Ήδη από τα μισά η παρουσία του γίγαντα πλανιέται στην ατμόσφαιρα, σε κάθε βήμα γίνεται πιο αισθητή. Νιώθω πως πάμε να συναντήσουμε ένα ζωντανό θεϊκό, κάτι σαν δράκο του παραμυθιού, που παραμονεύει στη φωλιά του και ξεφυσάει αγριεμένος, καθώς πλησιάζουμε. Ο ήχος δυναμώνει, αλλάζει, δεν μοιάζει με τον ήχο του νερού στο ρέμα, γίνεται πάταγος, σκεπάζει κάθε ομιλία. Η ανηφόρα τελειώνει, βαρειανασαίνουμε από τη λαχτάρα, βαδίζουμε ακόμη μερικά μέτρα και ξαφνικά σταματάμε, τα πόδια αρνούνται να συνεχίσουν, τα μάτια καρφώνονται ολόγεια μπροστά σαν μαγνητισμένα. Και πώς να μην

Κι όμως, ο γιγαντιαίος Λειβαδίτης, με τον εκπληκτικό όγκο νερού και την ταχύτητα ροής του, μπορεί κάποιους χειμώνας να παγώσει, δημιουργώντας εικόνες σπάνιας ομορφιάς. Αυτό οφείλεται στις πολύ χαμηλές θερμοκρασίες που παρατηρούνται στην περιοχή αλλά και στην-πλόγω της θέσης του-παντελή απουσία του ήλιου.

είναι; Είκοσι μόλις μέτρα μας χωρίζουν από τον πιο μεγαλειώδη καταρράκτη, που έχουμε ως τώρα αντικρίσει στην Ελληνική γη. Μια χιονόλευκη, σχεδόν εξαϋλωμένη υδάτινη στήλη, ξεπηδάει απ' το πέτρινο χείλος του γκρεμού που την περιορίζει και ξεχύνεται ασυγκράτητη στο βάραθρο, 45 μέτρα χαμηλότερα. Αμέτρητους αιώνες τώρα ο Λειβαδίτης παλεύει με τα συμπαγή τοιχώματα του βράχου, τα σμιλεύει με υπομονή και μεθοδικότητα, τα καμπυλώνει και τα λειαινεί, έτσι όπως δεν μπορεί να το κάνει χέρι ανθρώπου. Καθόμαστε στο ξύλινο παγκάκι στην άκρη του γκρεμού κι αφήνουμε το βλέμμα ν' αγκαλιάζει το γίγαντα σ' όλο το μακρύ ανάστημά του. Κάποιες στιγμές, που προσηλώνω τη ματιά στο κέντρο της ροής του, μου φαίνεται ακίνητος, σαν παγωμένος. Κι είναι αλήθεια, πώς κάποτε έρχονται χειμώνας, που παγώνει σύγκορμος ο Λειβαδίτης. Δεν διαφέρει τότε από θεριό, που παλεύει απεγνωσμένα να σπάσει τα δεσμά του. Μα φθάνουν γύρω του θερμοκρασίες φοβερές και τον κυκλώνουν. Πρώτα παραλύουν γύρω-γύρω τα αδύναμα ρυάκια, κι ύστερα, μια νύχτα παγερή, χτυπάει ο Χειμώνας τον Λειβαδίτη στην καρδιά του. Είναι απίστευτο, μα μένει ακίνητος ο Λειβαδίτης για μέρες, καμιά φορά και για βδομάδες, ώσπου να βγει ο ήλιος και να διώξει το χειμώνα. Ξεχύνεται τότε πάλι ασυγκράτητα, χαίρεται με μεγαλύτερη ζωντάνια την Ανοιξη και την ελευθερία του.

Πόση ώρα μένουμε καθισμένοι, εκεί απέναντι από τον Λειβαδίτη; Δεν ξέρω ακριβώς. Σ' όλο

αυτό το διάστημα παρακολουθούμε την πορεία του ήλιου ψηλά, στο ανώτερο τμήμα του γκρεμού, με την ελπίδα πώς κάποιες ακτίνες θα ξεφύγουν χαμηλότερα και θα φωτίσουν έστω και για λίγο τον καταρράκτη. Αυτές όμως περνούν από την κορυφή του, στέκονται ελάχιστα στο πάνω τμήμα της ροής κι ύστερα συνεχίζουν την πορεία τους πάνω στις οξυές και στους λόφους της Ροδόπης, ο Λειβαδίτης παραμένει στην αιώνια σκιά του.

ΔΑΣΙΚΟ ΧΩΡΙΟ

Η επιστροφή από τον καταρράκτη μοιάζει αρχικά δύσκολη και επίπονη. Πώς να συνηθίσεις στην ιδέα, ότι μετά την χαλάρωση σε περιμένουν δύο ανηφορικά χιλιόμετρα; Κι είναι στ' αλήθεια κουραστικά τα πρώτα βήματα. Πολύ γρήγορα όμως συνηθίζει η καρδιά στους νέους ρυθμούς που της επιβάλλουν οι περιστάσεις και τα πόδια μας, μας φέρνουν όλο και ψηλότερα από το υψόμετρο των 850 μέτρων που βρίσκεται ο καταρράκτης. Παρόλη την υγρασία και την χαμηλή θερμοκρασία που επικρατούν στο δάσος, ο ιδρώτας αναβλύζει ασταμάτητα από κάθε σημείο του σώματος.

45 λεπτά αργότερα αντικρίζουμε με απερίγραπτη χαρά τον ηλιόλουστο χώρο του σημείου αναχώρησης με το κιόσκι και το παγωμένο νερό. Βγάζουμε τα μουσκεμένα μπλουζάκια και τα απλώνουμε στον ήλιο, αφήνουμε το νερό της Ροδόπης να τρέξει στο κεφάλι, στα χέρια και στο σώμα κι ύστερα μένουμε αρκε-

Μια ομάδα ατόμων με ειδικές ανάγκες από τη Θεσσαλονίκη, βρήκε το κουράγιο να διανύσει το μονοπάτι, μέχρι τον καταρράκτη, κάτι που αποφεύγουν να κάνουν τόσο άλλοι απόλυτα αρτιμελείς. ΦΩΤ. Α. ΠΕΚΚΑΣ

Δυτικά του υψώματος Ερύμανθος (1564 μ.) έχει δημιουργηθεί από το Δασαρχείο Ξάνθης το Δασικό Χωριό. Με την, υπό μελέτη, δημιουργία Αθλητικού Κέντρου στα υψώματα της περιοχής, είναι βέβαιο, ότι θα αξιοποιηθεί με τον καλύτερο τρόπο.

τή ώρα κάτω από τις ευεργετικές ακτίνες του ήλιου. Η σιγαλιά του δάσους κι η ηρεμία του τοπίου εισχωρούν βαθιά μέσα στην ψυχή μας, είν' ένα μεγάλο προνόμιο τούτες οι απλές στιγμές και το ξέρουμε. Θα μπορούσα να μείνω εκεί ώρες πολλές ως το ηλιοβασίλεμα, έτσι απλά, χωρίς να κάνω τίποτε. Γιατί άραγε πρέπει κάθε στιγμή στη ζωή μας να κάνουμε κάτι; Μήπως η τέλεια χαλάρωση όταν σπανιωτάτα την συναντάμε, δεν είναι μια σημαντική προσφορά στον εαυτό μας; Ο Αχιλλέας όμως δείχνει την ώρα και μας υπενθυμίζει το υπόλοιπο πρόγραμμα της μέρας.

Ο δρόμος ξαναγίνεται ανηφορικός, συνεχίζει την πορεία του μέσα από τα εκπληκτικά δάση της Ροδόπης. Τέσσερα περίπου χιλιόμετρα πιο μακριά εμφανίζεται ξαφνικά μπροστά μας το Δασικό χωριό. Τα ξύλινα σπιτάκια με τις οξυγώνιες στέγες τους, χαμένα έτσι όπως είναι μέσα στα έλατα, πολύ δύσκολα φέρνουν στη μνήμη μας τα κλασικά χαρακτηριστικά των Ελληνικών τοπίων. Εντεκα συνολικά τέτοια σπιτάκια άριστης κατασκευής αποτελούν

το Δασικό χωριό. Με πλήρη εξοπλισμό συσκευών και σκευών, κουβέρτες και θέρμανση, είναι ένας δασικός οικισμός-πρότυπο σε υψόμετρο 1350 μέτρων, που δυστυχώς εδώ και κάποια χρόνια δεν χρησιμοποιείται.

Πολύ πρόσφατα είχα την τύχη να γνωρίσω στο γραφείο του, τον ευγενέστατο Δασάρχη Ξάνθης κ. Θωμά Βουζαρά. Όση ώρα συζητούσα μαζί του, περνούσαν απ' τα μάτια μου μαγευτικές εικόνες της Ροδόπης, άγνωστες μέχρι στιγμής σε μένα. Νέα ονόματα, νέες τοποθεσίες, Δημόσιο Δάσος Δρυμού με έκταση 70.000 στρέμματα. Παρθένο Δάσος Οξιάς 186 στρεμμάτων, που έχει προταθεί ν' αποτελέσει τον πυρήνα ενός νέου Εθνικού Δρυμού, Γέφυρα του Λεωνίδα στο Αρκουδόρεμα, δημιουργία Αθλητικού Κέντρου πάνω από το Δασικό Χωριό, φιλόδοξο πρόγραμμα προστασίας της διασυνοριακής περιοχής με τους γείτονες Βουλγάρους για μελέτη της καφετιάς αρκούδας, ενεργοποίηση εκ νέου των δυνατοτήτων διαμονής 50 ατόμων στο Δασικό Χωριό, ένταξη και αξιοποίηση του

Δυο περίπου χιλιόμετρα ανατολικά του Δασικού Χωριού, μια υπέροχη συστάδα από σημύδες διασπά ξαφνικά την κυριαρχία του πεύκου και της οξυάς. Το πανέμορφο αυτό δέντρο της Κεντρικής και Βόρειας Ευρώπης, τόσο άγνωστο στην υπόλοιπη Ελλάδα, βρίσκεται στην οροσειρά της Ροδόπης, το νοτιότερο σημείο εξάπλωσής του στην Ευρώπη.

χωριού Λειβαδίτη στα πλαίσια του νέου σχεδιασμού για την προβολή της περιοχής. Όταν μετά από πολλή ώρα έφυγα απ' το γραφείο του, μια μόνον σκέψη κυριαρχούσε στο μυαλό μου: τότε το συντομότερο θα γνωρίσω αυτά τα 70 χιλιόμετρα του δασικού δικτύου στο Δάσος του Δρυμού, ως τα σύνορα με τη Βουλγαρία.

Όσο μας επιτρέπει ο χρόνος, προχωράμε μερικά χιλιόμετρα ανατολικά από το Δασικό Χωριό. Ο δασικός δρόμος εξακολουθεί να είναι βατός, αν κι είναι φανερό, ότι κάποια επίπεδα σημεία του θα λασπώνουν επικίνδυνα, μετά από βροχοπτώσεις. Απολαμβάνουμε τη διαδρομή μεσ' από τα θαυμάσια δάση της οξυάς και των πεύκων, όταν ξαφνικά μια καινούργια εικόνα, αναπάντεχη, εμφανίζεται

μπροστά μας. Κάποιοι άλλοι ντελικάτοι κορμοί διασπούν την ως τώρα καταλυτική παρουσία των σκουρόχρωμων κορμών των πεύκων, δημιουργούν μια δική τους αδιάσπαστη ενότητα. Είναι οι τόσο χαρακτηριστικοί γκριζόλευκοι κορμοί της σημύδας. Απόλυτα ευθυτενείς, υψώνονται με απίστευτη χάρη πολλά μέτρα πάνω από το έδαφος, φέρνουν έντονα στη μνήμη μου ονειρικές εικόνες της περασμένης δεκαετίας στην Φιλανδία ή και πολύ πιο πρόσφατες ακόμα, στο ύψωμα "1500" του "Καρά-Ντερέ" της Δράμας. Κατεβαίνουμε από το αυτοκίνητο και θαυμάζουμε, όχι μόνο την μεγαλοπρέπεια αυτής της έξοχης συστάδας, όσο κυρίως τον τρόπο που δημιουργήθηκε, σε τόσο μεγάλη έκταση, πυκνότητα και ομοιογένεια, μέσα

στην απόλυτη κυριαρχία της οξυάς και των πεύκων.

Θαυμάζοντας τις σημύδες, ωστόσο, δεν παραλείπουμε να σκύβουμε συχνά δίπλα στο δρόμο. Εκεί είν' ένα άλλο βασίλειο, με ταπεινό και εύθραστο ανάστημα, αλλά με εξαίσιο άρωμα και γεύση, οι αγριοφράουλες. Εγκαταλείπουμε κάθε σκέψη να προχωρήσουμε με το αυτοκίνητο, μπαίνουμε στο δάσος, μαζεύουμε αγριοφράουλες και βατόμουρα, νιώθουμε κάτω από τα πόδια μας την αμεσότητα της φύσης, τα φύλλα να υποχωρούν και τα ξερόκλαδα να σπάζουν. Κάποια στιγμή ο ήλιος σκοτεινιάζει, ένα μαύρο σύννεφο περνάει πάνω απ' τα κεφάλια μας, μερικές σταγόνες φτάνουν ως εμάς. Κανένας μας δεν ενοχλείται κι ούτε σκέφτεται να

σταματήσει την περιπλάνηση στο δάσος.....

Η ΜΟΝΑΧΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Είμαι μέρες τώρα, που σχεδόν δεν βγαίνω απ' το γραφείο μου. Μέσα σε στίβες από χαρτιά, σημειώσεις, χάρτες και βιβλία, βάζω σε τάξη εντυπώσεις, αναμνήσεις και συναισθήματα, φέρνω στο νου εικόνες και καταστάσεις, γράφω ασταμάτητα. Οι πρώτες μέρες του Σεπτεμβρη-που είναι ο μήνας έκδοσης του περιοδικού-με βρίσκουν όπως πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις, σε μια κατάσταση ομηρίας με τον χρόνο, τον εαυτό μου και τις υποχρεώσεις μου. Στο μεταξύ έξω απ' το μπαλκόνι μου η φύση αλλάζει, χαμηλώνουν οι θερμοκρασίες, γίνονται ανθρώπινες. Το σκληρό φως

του Αυγούστου γλυκαίνει, στο γαλάζιο του ουρανού πυκνώνουν μαύρα σύννεφα, ξεσπάν οι πρώτες μπόρες. Παρατάω τότε μολύβια και χαρτιά, παίρνω τη θέση μου μπροστά στην μπαλκονόπορτα.

Μια τέτοια μέρα ο νους μου τρέχει μακριά στη Ροδόπη, στο Λειβαδίτη. Απομένει μόνον το σώμα στη Θεσσαλονίκη. Τι να το κάνω χωρίς πνεύμα και ψυχή; Μου είναι άχρηστο. Χαράματα, πριν ακόμα βγει ο ήλιος, ξεκινάω. Διασχίζω το κοιμισμένο ακόμα "Πανόραμα", πετυχαίνω τη λίμνη του Αγίου Βασιλείου από ψηλά μεσ' τις πρωϊνές καταχνιές της. Βγαίνω στη δημοσιά για την Καβάλα, 140 ολόκαιρα χιλιόμετρα μπροστά μου. Ανοίγω το παράθυρο, αφήνω να μπει ορμητικά η πρωϊνή δροσιά κι η ελευθερία. Πίσω οι συνεργάτες μου όπου νάναι θα ξυπνήσουν, θα πέσουν όπως πάντα στους υπολογιστές, να νικήσουνε το χρόνο.....

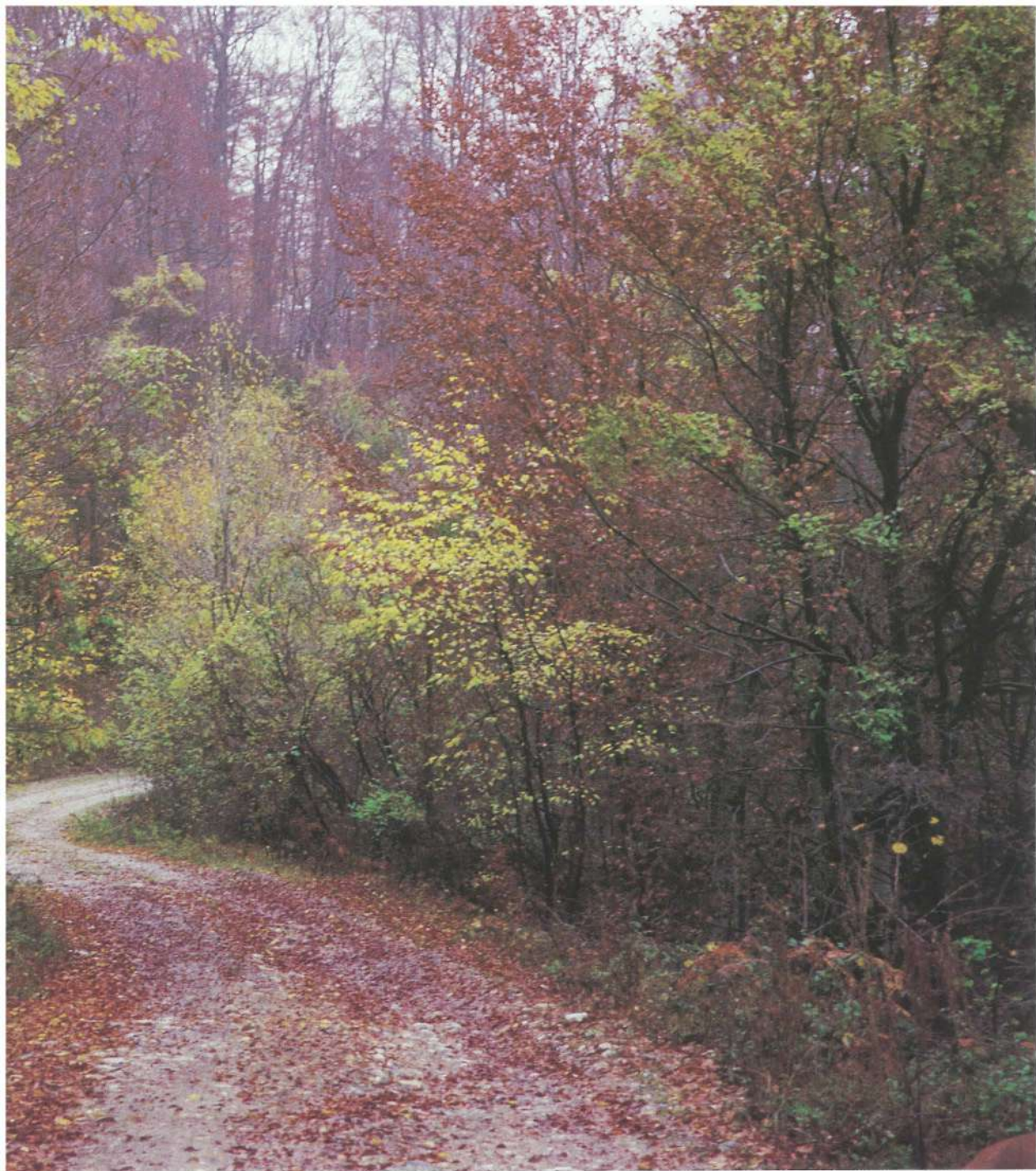
Είν' ακόμα πρωϊ, όταν περνάω τον Κεχροκάμπο κι αντικρίζω από ψηλά την κοιλάδα του Νέστου. Πιο πολύ υποπτεύομαι την ύπαρξή της, έτσι καθώς είναι βυθισμένη μέσα στις ομίχλες του ποταμού. Σκοτεινά και τα νερά του Νέστου κάτω από την γέφυρα. Πού πήγε το διάφανο πράσινο χρώμα του καλοκαιριού; Ρωτάω και προσπαθώ ν' απαντήσω μόνος μου, το μόνο που ακούω είναι η ηχώ της σιέψης μου.

Η Σταυρούπολη έχει ξυπνήσει, το ίδιο και τα Κομνηνά, τέσσερα χιλιόμετρα πιο κάτω. Είχα πολλά χρόνια ναρθω στα Κομνηνά, χωματόδρομοι τότε γεμάτοι λάσπη, κοιτούσαν με περιέργεια οι κάτοικοι τον ξένο, τον σχολιάζαν χαμηλόφωνα στο καφενείο. Σήμερα τον καλημερίζουν πρόσχαρα στην όμορφη πλατεία, του δείχνουν πρόσχαρα που είν' ο "Ηνίοχος", ο ξενώνας του χωριού. Είχα ακούσει αρκετά για τον Ηνίοχο μα ποτέ δεν φανταζόμουν, πως θάβρισκα εδώ ένα τέτοιο έξοχο μικρό συγκρότημα, που θα το ζήλευαν ακόμη και εξελιγμένα θέρετρα. Σχεδόν στην άκρη του χωριού, μπροστά στην εκκλησία, εκτείνεται ένας χώρος με άψογα κουρεμένο γρασιδί και λουλούδια. Στο μέσον δεσπόζει μια όμορφη πισίνα με όλες τις απαραίτητες εγκαταστάσεις κι ένα αναψυκτήριο. Λίγο πιο πάνω τρία ισόγεια και ανεξάρτητα bungalows, αποτελούν την ξενοδοχειακή υποδομή του ξενώνα. Ο αντικρινός λόφος καλύπτεται μ' ένα πυκνό δάσος δρυός και λίγο χαμηλό-τερα απλώνεται το χωριό και η κοιλάδα του Νέστου. Είν' έρημος τούτη τη στιγμή ο ξενώνας, είμαι περίεργος να δω το εσωτερικό του. Μια πινακίδα στην αυλόθυρα

Το φθινόπωρο είναι η ωραιότερη εποχή για περιπλανήσεις στους δασικούς δρόμους όχι μόνον της Κεντρικής Ροδόπης αλλά σε κάθε ορεινό συγκρότημα με φυλλοβόλα δέντρα που αυτή την εποχή δημιουργούν ένα περιβάλλον με απίστευτους χρωματικούς συνδυασμούς.

με παραπέμπει απέναντι στο Ενημερωτικό Κέντρο της "Περιγηγητικής Λέσχης Νέστου". Ως ώρες λειτουργίας αναφέρονται από 09:00-21:00. Χαμογελάω στη σκέψη, ότι τα περισσότερα απ' αυτά τα ωράρια λειτουργίας, που κατά καιρούς έχω συναντήσει, όχι μόνον στην ύπαιθρο αλλά και σε πόλεις, δεν ισχύουν.

Ωστόσο επιχειρώ να το εξακριβώσω. Η πόρτα ανοίγει και μια ευγενική κοπέλα με καλημερίζει. Μου κάνει εντύπωση, πως πρώτα με ρωτάει τι καφέ θα πω και ύστερα από που είμαι και ποιος άνεμος με φέρνει στον τόπο της. Κομπιούτερ, χάρτες, ποδήλατα βουνού, ολοκαίνουργιο λεωφορειάκι 14 θέσεων απ' έξω,

η Περιηγητική Λέσχη Νέστου είν' ένας ζωντανός ιδιωτικός οργανισμός με μέλη απ' όλο το χωριό, που καλύπτει τον επισκέπτη με μια πληθώρα δραστηριοτήτων και περιηγήσεων σ' όλη τη γύρω περιοχή. Η Νικολέτα με ξεναγεί για λίγο στα bungalows. Είναι άφογα από κάθε άποψη και, το σημαντικότερο,

λειτουργούν όλο το χρόνο. Φεύγω με τις καλύτερες εντυπώσεις και γεμάτος αισιοδοξία. Επιτέλους σε κάποιες γωνιές της Ελλάδας, και μάλιστα απομακρυσμένες, κάτι αρχίζει να κινείται. Ακούγοντας το πρόγραμμα μου η Νικολέτα, επιμένει να περάσω για λίγο από την Σταυρούπολη και να γνωρίσω τον Γιώργο Καρασακαλίδη. Ξανανεβαίνω μετά από αρκετές δεκαετίες τα ανηφορικά καλντερίμια της όμορφης πόλης, θαυμάζω για άλλη μια φορά τα εκπληκτικά παλιά της σπίτια, αληθινά στολidia μέσα στις συγχρονες κατοικίες. Στην πετροχτισμένη πλατεία της Σταυρούπολης βρίσκω τον Γιώργο στην καφετερία του περιστερισμένου από παμπάλαιες φωτογραφίες της περιοχής, μια συλλογή από αρχαία ραδιόφωνα και μερικά βιβλία-κειμήλια. Δημοτικός Σύμβουλος και υπεύθυνος για τα πολιτιστικά του Δήμου Σταυρούπολης ο Γιώργος, με εντυπωσιάζει με το πάθος του για την διάσωση και την προβολή του παρελθόντος της περιοχής του. Πρίν φύγω, ρίχνω μια ματιά στον "ΝΟΣΤΟ", τον ολοκαίνουργιο και πολύ όμορφο ξενώνα που λειτουργεί στην Σταυρούπολη.

Εξω από την πόλη παίρνω τον ανηφορικό ασφαλτοστρωμένο δρόμο για την Ξάνθη. Είναι μια θαυμάσια διαδρομή 28 χιλιομέτρων, που την έχω κάνει πολλές φορές στο παρελθόν. Ποτέ όμως δεν είχα ξεστράτισει στα βουνά, τότε δεν γνώριζα τον Λειβαδίτη. Αρχεσε μια λέξη του Δασάρχη Ξάνθης: **Λυκοδρόμιο** "Είν' άλλη μια διαδρομή από κει για Λειβαδίτη, μου είχε πει, πιο μακρινή, σε χωματόδρομο, αλλά πολύ όμορφη". Για άλλη μια φορά κάποια πρόκληση παρουσιάζονταν μπροστά μου. Πώς ν' αντισταθώ;

8 ακριβώς χιλιόμετρα μετά τη Σταυρούπολη, μια πινακίδα με στέλνει στ' αριστερά, προς "Χαϊντού, Λειβαδίτη, Καλλιθέα, Λυκοδρόμιο", και αμέσως μετά από λίγο ακολουθώ την πινακίδα για Λειβαδίτη, με ένδειξη 31 χιλιόμετρα. Δεν έχω την παραμικρή ιδέα τι θα συναντήσω σε μια τόσο μεγάλη απόσταση μέσα στα βουνά. Κι ούτε ποτέ φανταζόμουν, ότι μερικά χιλιόμετρα πιο πάνω, μέσα σε πυκνά δάση δρυός και λασπωμένο δρόμο, θα συναντιόμουν με τρεις ασθμαίνοντες ποδηλάτες μέσης ηλικίας από την Θεσσαλονίκη, που είχαν ξεκινήσει το πρωί από το Δασικό Χωριό.

Ο δρόμος βελτιώνεται σημαντικά, γίνεται πολύ φαρδύτερος, στρωμένος με λεπτό χαλίκι. 20 σχεδόν χιλιόμετρα από την πόλη της Σταυρούπολης, βρίσκομαι ξαφνικά μπροστά στο Δασικό Φυτόριο του Δασαρχείου Σταυ-

ρουπόλεως. Οι περιποιημένες εγκαταστάσεις και η πέτρινη βρύση με το άφθονο νερό με παρακινούν να σταματήσω. Με υποδέχεται πολύ φιλικά ο Χουσεΐν, ο φύλακας και μου δίνει πληροφορίες για τη διαδρομή μου. Δυο παραξένα δέντρα κινούν την προσοχή μου λίγα μέτρα πιο κάτω. Είναι ευθυτενή κωνοφόρα, με γκριζοπράσινο φύλλωμα και υπέροχο συμμετρικό σχήμα, αλλά διαφέρουν από τα έλατα. Πλησιάζω κοντά τους και στον κορμό του ενός βλέπω μια μικρή σιδερένια πινακίδα. Επάνω γράφει: *Sequoia gigantea*, 1978.

-*Είναι Σεκόμιες, λέει ο Χουσεΐν, φυτεύτηκαν πριν από 21 χρόνια*"

Στέκομαι με θαυμασμό μπροστά σ' αυτά τα δύο εξάισια δέντρα, που σε ηλικία μόλις 21 ετών, έχουν σχεδόν υπερβεί το ύψος των 15 μέτρων. Δεν ξεχνώ άλλωστε, ότι μια παραλλαγή αυτού του είδους, η *Sequoia sempervirens*, που φύεται στις δυτικές ακτές των Η.Π.Α, μπορεί να φτάσει στο καταπληκτικό ύψος των 120-130 μέτρων.

Ο δρόμος συνεχίζεται πάντα πολύ καλός, σε κάποιες ευθείες δεν διαστάζω να βάλω και 5η. Πρέπει να βρίσκομαι πάνω από τα 1000 μέτρα, ο ανοιχτός ορίζοντας είναι καταπράσινος με εκτεταμένα μεικτά δάση πεύκων και οξυάς αλλά και μεμονωμένα έλατα και σημύδες. Λίγο πιο πάνω συναντώ μια καινούργια πετρόχτιστη βρύση με άφθονο νερό. Δίπλα βρίσκεται μια κορομηλιά, τα κλαδιά της λυγίζουν από το βάρος των κορομηλών. Έχουν θαυμάσια γεύση, παίρνω μαζί μου μερικά και συνεχίζω.

Ακριβώς 31 χιλιόμετρα από το σημείο της αναχώρησής μου από την Σταυρούπολη, μια ξύλινη πινακίδα του Δασαρχείου οδηγεί προς τα δεξιά στο Δάσος Δρυμού, ενώ 6 χιλιόμετρα προς τα αριστερά στον Λειβαδίτη. Χαρούμενος γι' αυτή την διαπίστωση παίρνω κατεύθυνση για Λειβαδίτη. Ηδη όμως ο καλός δρόμος ανήκει στο παρελθόν, όλο και πιο συχνά εμφανίζονται μπροστά μου χαντάκια, πέτρες και σημεία με λάσπη. Συνηθισμένο καθώς είναι το COROLLA στις κακοτυχίες τόσων χρόνων, ξεπερνάει αδιαμαρτύρητα όλα τα εμπόδια. Τρία σχεδόν χιλιόμετρα πριν απ' το χωριό τελειώνει το δάσος και βρίσκομαι μπροστά σ' ένα εκτεταμένο οροπέδιο με βοσκοτόπια. Δύσκολος ο δρόμος, κατεβαίνω που και που για να εντοπίσω τα καταλληλότερα σημεία απ' όπου θα περάσουν οι ρόδες του αυτοκινήτου. Σε λίγα λεπτά η μικρή αυτή περιπέτεια φθάνει στο τέλος της. Κάτω από τον αυχένα αντικρίζω την γνώριμη εικόνα του Λειβαδίτη, 262 χιλιόμετρα ακριβώς από τη

Με την μόνιμη υγρασία που επικρατεί στο έδαφος των δασών της Ροδόπης, δεν είναι ασυνήθιστη η ανάπτυξη μανιταριών, ακόμα και το καλοκαίρι.

στιγμή της αναχώρησής μου τα χαράματα από την Θεσσαλονίκη. Είναι απόγευμα, δεν έχω φάει τίποτε όλη τη μέρα και ούτε έχω εξασφαλίσει κάποιο κατάλυμα στον Λειβαδίτη, αν βέβαια υπάρχει. Σκέφτομαι, πως στην ανάγκη θα επιστρέψω στην Σταυρούπολη ή στα Κομνηνά ή ακόμη και στην Θεσσαλονίκη. Στην είσοδο του χωριού μια πινακίδα με παραπέμπει 100 μέτρα αριστερά, στην δεύτερη ταβερνούλα, την "Λειβαδιώτισσα". Είναι καθημερινή, το απόγευμα έχει προχωρήσει, λέω όμως να δοκιμάσω την τύχη μου. Με υποδέχεται μια πολύ ευγενική κυρία, που είναι πρόθυμη να ανάψει κάρβουνα αποκλειστικά για μένα. Πριν ξεκινήσει την χρονοβόρα αυτή διαδικασία, παίρνει το μάτι μου στην κουζίνα μια μικρή, κλειστή κατσαρόλα. Μέσα περιέχει ένα φαγητό, που με κάνει να ξεχάσω στη στιγμή πριζόλες και παιδάκια. Είναι πικάντικο ψιλοκομμένο λάχανο με μοσχαρίσιο κρέας. Μακαρίζοντας την τύχη μου κάθομαι έξω στην αυλή, κάτω από το κιάσι. Υψωμάτακι καθώς είναι, έχω μπροστά μου ένα μεγάλο τμήμα του χωριού, ανατολικά και νότια τους κατάφυτους λόφους και στα δυτικά τα πετρώδη υψώματα. Μέχρι να μου ετοιμάσει το φαγητό, μου φέρνει η κυρα-Δέσποινα ένα δυνατό Καβαλιώτικο τσίπουρο, που απογειώνει τα κέφια και το ηθικό μου. Χωρίς σήμα, εδώ και ώρες το κινητό, απολαμβάνω τη μοναξιά και την ηρεμία μου. Μετά από λίγο το φαγητό είναι αποκάλυψη, το ίδιο και οι τηγανητές πατάτες από το κτηματάκι της κυρα-Δέσποινας. Τρώω αργά και απολαυστικά ατενίζοντας αντίκρου μου το δάσος και τον καπνό που αρχίζει να στριφογυρίζει πάνω από μια καμινάδα. Στο υψόμετρο του Λειβαδίτη το καλοκαίρι έχει τελειώσει οριστικά.

Ένα αυτοκίνητο κατηφορίζει στην πλαγιά και σταματάει μπροστά στην ταβερνούλα. Είναι ο κυρ-Παναγιώτης, άντρας της κυρα-Δέσποινας, που ξεφορτώνει τις προμήθειες από την Ξάνθη. Αμέσως μετά αρχίζει να κόβει ξύλα με το τσεκούρι. Είναι ο μοναδικός ήχος που ακούγεται στο χωριό, μαζί με κάποια μακρινά μουγκανητά αγελάδων. Ο ουρανός του Λειβαδίτη παίρνει να σκοτεινιάζει, μέσα σε λίγα λεπτά είναι καλυμμένος με μαύρα σύννεφα. Τεράστιες αστραπές αυλακώνουν την ατμόσφαιρα, μόλις προλαβαίνει ο κυρ-Παναγιώτης να μαζέψει τα ξύλα του. Η βροχή ξεσπάει δυνατή και σε λίγο γίνεται χαλάζι. Φοράω κάτι επάνω μου και μένω αμετακίνητος στη θέση μου, ευτυχής θνητός μπροστά στο μεγαλείο της φύσης.

-Έχεις να μείνεις κάπου απόψε; ακούγεται πίσω

μου η κυρα-Δέσποινα.

-Όχι, μάλλον θα ταξιδέψω για Θεσσαλονίκη.

-Θα σε φιλοξενήσουμε εμείς, άλλωστε από τον Οκτώβριο θα διαθέτουμε δωμάτια για επισκέπτες.

Η "καλοκαιριάτικη" για τις πεδινές περιοχές νύχτα, πέφτει γοργά στο Λειβαδίτη, ψυχρή, γεμάτη υγρασία. Μέσα στην ταβερνούλα η σόμπα μπουμπουνίζει με τις σημύδες που την γέμισε ο κυρ-Παναγιώτης. Όταν αργότερα, ξαπλώνω στο διπλό σιδερένιο κρεβάτι που μου παραχωρούν οι φιλόξενοι αυτοί άνθρωποι, ο ύπνος μου κλείνει τα βλέφαρα χωρίς να το καταλάβω.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

A) ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Δασοαρχείο Ξάνθης: 0541/ 26500

Δασοαρχείο Σταυρούπολης: 0542/22218

Αστ. Τμήμα Σταυρ.: 0542/22100

Δημοαρχείο Σταυρ.: 0542/22226

Κέντρο Υγείας Σταυρ.: 0542/22485, 22222

Αστ. Σταθμός Λειβαδίτη: 0542/31293

B) ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ

♦ **Καταράκτης από χωριό Λειβαδίτη:**

6 χιλ. με αυτοκίνητο και 45' πεζοπορία ή 2 ώρες πεζοπορία.

♦ **Χωριό Λειβαδίτης**

Από Σταυρούπολη μέσω Καρυόφυτου (άσφαλτος)

23 χιλ. Από Σταυρούπολη μέσω Λυκοδρομίου 37

χιλ (8 άσφαλτος, 29 χωματόδρομος).

Από Καβάλα 83 χιλ. Από Δράμα 84 χιλ. Από

Ξάνθη 51 χιλ. Από Θεσσαλονίκη 250 χιλ.

Γ) ΚΑΤΑΛΥΜΜΑΤΑ

Κομνηνά: ΞΕΝΩΝΑΣ "ΗΝΙΟΧΟΣ":

0542/22483-22678

Πληρ. και κρατήσεις: (Περιηγητική Λέσχη Νέστου)

Λιβερά: Δωμάτια (στον ανακαινισθέντα παλιό

σιδηροδρομικό σταθμό Λιβερών δίπλα στο Νέστο)

Πληρ. και κρατήσεις: "Περιηγητική Λέσχη Νέστου"

ή FORESTLAND στην Ξάνθη: 0541/62488

Σταυρούπολη: Ξενώνας "ΝΟΣΤΟΣ": 0542/22027

Συνεταιρισμός Γυναικών: 0542/22054

Λειβαδίτης: Δωμάτια, Κύργια Δέσποινα: 0542/31221

Ορειβατικό καταφύγιο: 0542/31351 και 0541/25628

Ευχαριστούμε θερμά τον Δασάρχη Ξάνθης κ. Θωμά

Βουζαρά, για τα στοιχεία που μας έδωσε συνολικά

για την περιοχή της Κεντρικής Ροδόπης.

Ευχαριστούμε επίσης τον Αχιλλέα Σαββόπουλο, τόσο

για την παραχώρηση φωτογραφικού υλικού από το

αρχείο του, όσο και για την παρακίνησή του να

γνωρίσουμε τον Λειβαδίτη.

Τέλος ευχαριστώ προσωπικά τον Παναγιώτη και την

Δέσποινα Κύργια, για την θερμή φιλοξενία τους και

για τα πολύτιμα στοιχεία που μου έδωσαν για

το χωριό.

